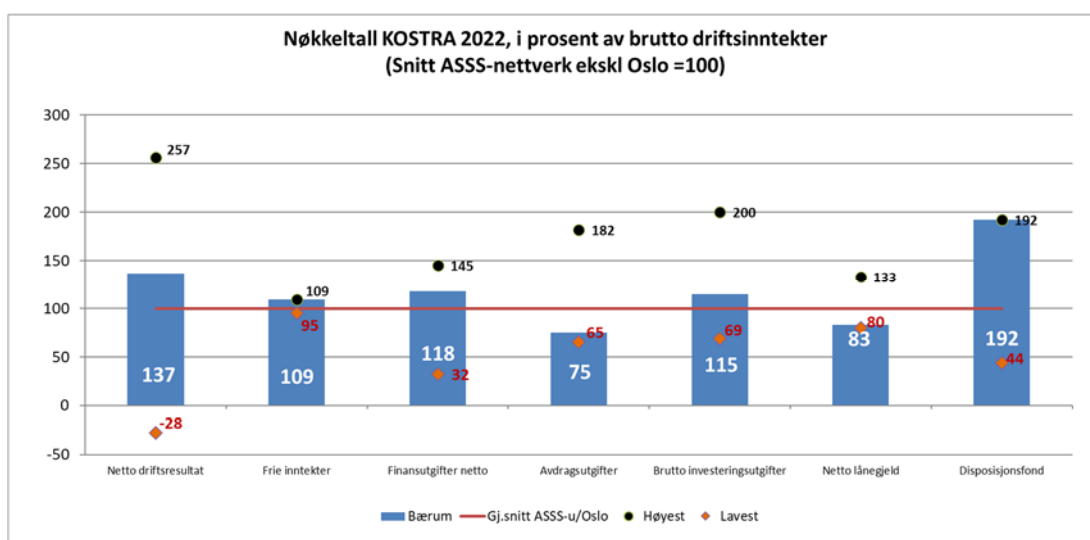

Økonomi

I dette kapitlet beskrives sentrale nøkkeltall knyttet til økonomisk utvikling i Bærum kommune. Alle nøkkeltall er sett i forhold til kommunens totale brutto driftsinntekter.

Status 2022

I figuren under er sentrale nøkkeltall som beskriver det overordnede økonomiske bildet for kommunen sammenlignet med tilsvarende tall for ASSS-kommunene (ekskl. Oslo). Tallene er omregnet til indekser. Tallene er ikke vektet i forhold til innbyggertall, noe som betyr at alle kommunene i ASSS teller like mye i gjennomsnittsberegningen. Asker og Lillestrøm ble ASSS-kommuner i 2022. ASSS-gjennomsnittet uten Oslo omfatter i årets rapport kommunene Fredrikstad, Drammen, Bærum, Asker, Lillestrøm, Kristiansand, Stavanger, Sandnes, Bergen, Trondheim og Tromsø.

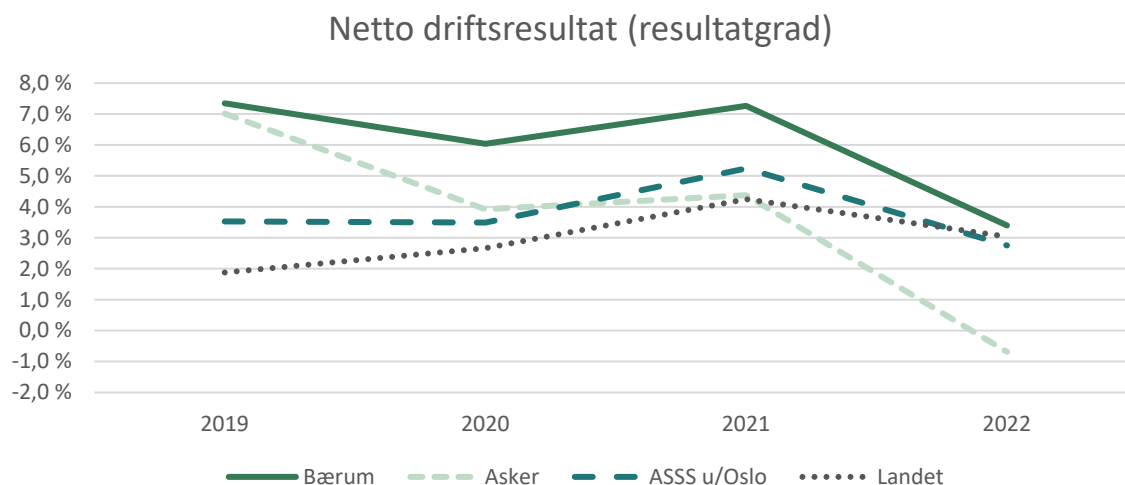
Kilde: *ssb.no*

Kort oppsummert viser figuren at Bærum:

- hadde et netto driftsresultat som var 37 prosent høyere enn gjennomsnittet i ASSS-nettverket. Et høyt netto driftsresultat gjør det mulig å ha høyere egenkapitalfinansiering av investeringene og til å styrke reservene.
- har de høyeste frie inntektene i ASSS-nettverket – dette skyldes høye skatteinntekter
- har netto finansutgifter over gjennomsnittet på grunn av negativ avkastning fra Bærum kommunale forvaltningsfond i 2022
- har avdragsutgifter som ligger lavere enn gjennomsnittet for ASSS til tross for høye investeringer. Dette skyldes høy egenkapitalfinansiering som er mulig på grunn av høye inntekter.
- hadde investeringsutgifter over gjennomsnittet i ASSS-nettverket i 2022 – det er bare Asker og Tromsø som ligger over av kommunene i nettverket
- har lavere netto lånegjeld (gjeldsgrad) enn ASSS-snittet. Lav gjeldsgrad gjør kommunen mindre sårbar ved rentehevinger – lånegjelden er stigende på grunn av høyt investeringsnivå
- har den høyeste beholdningen av disposisjonsfond i nettverket. Disponible fond bidrar til å gjøre kommunen robust til å møte mer økonomisk krevende perioder. Det er lagt opp til større bruk av disposisjonsfond i kommende 5 års periode, noe som vil redusere reservene.

Netto driftsresultat (resultatgrad)

Figuren viser utviklingen i resultatgraden for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

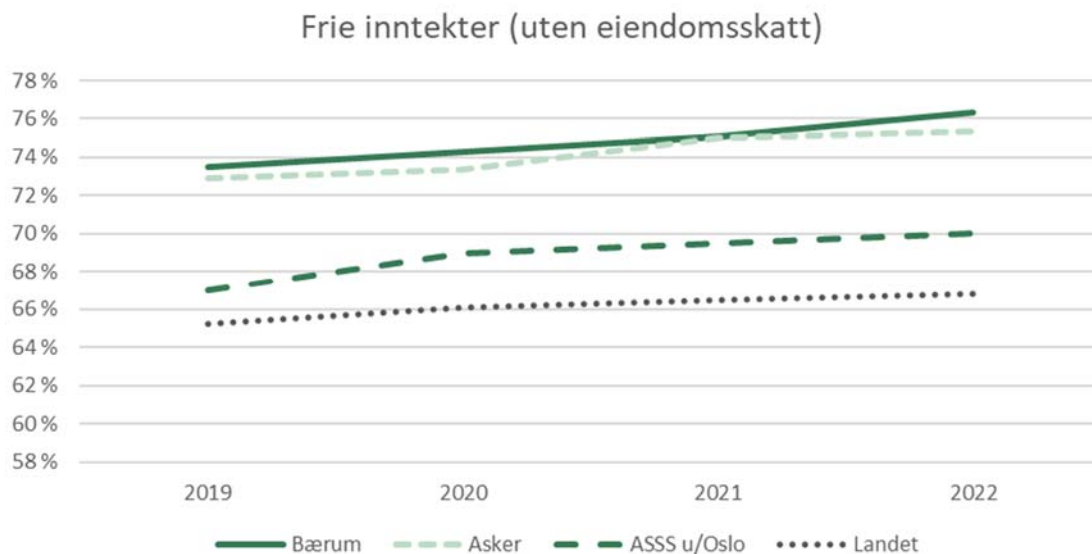
Kilde: *ssb.no*

Det viktigste måltallet i kommuneøkonomien er netto driftsresultat. Netto driftsresultat viser overskuddet (eller underskudd) på årets driftsregnskap fratrukket netto finansutgifter. Et godt netto driftsresultat vil medvirke til at målkravet for de andre nøkkeltallene også kan oppnås. Et positivt netto driftsresultat bidrar til egenkapitalfinansieringen av investeringene og eventuelt kunne styrke reservene og handlingsrommet på kort og lengre sikt.

For Bærum var netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (resultatgrad) i 2022 på 3,4 prosent, som er høyest i ASSS-nettverket og høyere enn gjennomsnittet i ASSS. Resultatgraden har vært innenfor målkravene i hele fireårsperioden. 2022 endte utenfor målkravet på 4 prosent, men innenfor minimumskravet på 3 prosent. De største svingningene i netto driftsresultat skyldes vanligvis skatteinntektene og avkastningen av kommunenes finansielle plasseringer som kan variere mye mellom år. Både Asker og Bærum har høye skatteinntekter og store finansielle plasseringer. Resultatgraden vil derfor ofte svinge mer for Asker og Bærum enn for de andre kommunene. Sammenlignet med gjennomsnittet for ASSS-kommunene er ekstraordinære høye skatteinntekter sammen med god avkastning fra Bærum kommunes forvaltningsfond hovedårsaken til den høye resultatgraden i perioden 2019–2021. Fallet fra 2019 til 2020 skyldes effekter av covid-19-pandemien, der en lav skatteinngang er hovedforklaringen. Avkastningen i kommunens finansielle plasseringer var god, men skatteveksten var lavest i ASSS-nettverket. For 2021 ble både skatteinngangen og avkastningen fra forvaltningsfondet god. 2022 ble et år med god skatteinngang, men negativ avkastningen i Bærum kommunale forvaltningsfond trakk resultatgraden ned mot minimumskravet. Resultatgraden ble noe høyere enn landet og snittet i ASSS-kommune og langt høyere enn Asker.

Frie inntekter

Figurene under viser de frie inntektene og skatteinntektenes andel av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet. Kommunesammenslåingene 1. januar 2020 er ikke hensyntatt i tall for ASSS før 2020. Sammenslåingen er hensyntatt for Asker.

Kilde: *ssb.no*

De frie inntektene er kommunens største inntektskilde og utgjør for Asker og Bærum over 70 prosent av de samlede inntektene der skatteinntektene er den dominerende delen. For Bærums del har skatteinntektene de fire siste årene i gjennomsnitt utgjort 62 prosent av de samlede inntektene. For ASSS-kommunene er skatteandelen cirka 44 prosent. De årlige skatteinntektene vil variere, og blant annet på grunn av pandemien og økning i utbyttebeskatningen, har svingningene

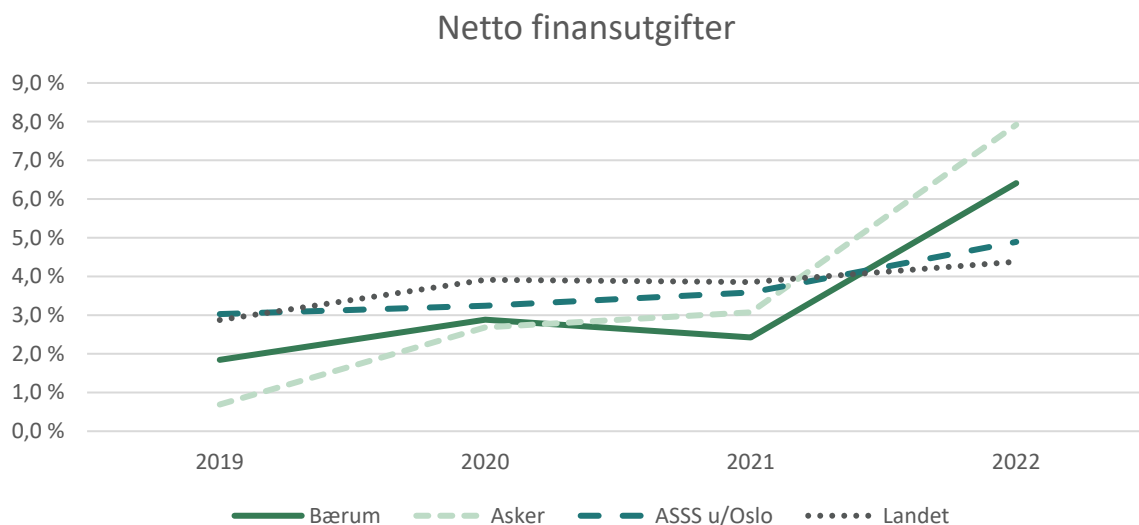
vært større enn mellom mer normalår. For Bærum har den årlige veksten variert fra negativ vekst på 4,4 prosent i 2020 til positiv med 19,4 prosent i 2021 og 16,5 prosent i 2022. Gjennomsnittlig vekst i perioden 2019–2022 har vært 9,8 prosent. Fra en ekstraordinær høy arbeidsledighet i begynnelsen av pandemien, lavere

Kilde: *ssb.no*

Lønnsvekst og lavere utbytte utbetalinger i 2020, ble aktivitetsnivået høyere enn hva mange forutså i 2021. For 2022 bidro økningen i utbyttebeskatningen, som ble vedtatt i Statsbudsjett 2022, til ekstraordinære utbytter i 2021, noe som igjen resulterte i ekstraordinære høye restskatteinnbetalinger. Dette bidro til at skatteinngangen i kommunene ble vesentlig høyere enn hva som lå til grunn i budsjettene.

Netto finansutgifter

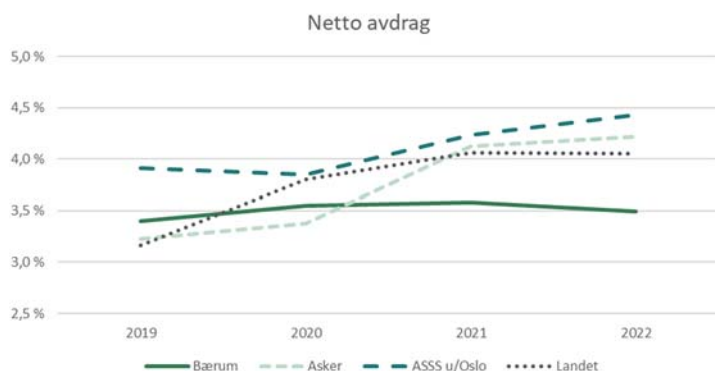
Figurene under viser utviklingen i netto finansutgifter og avdragsutgifter av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Kilde: *ssb.no*

Netto finansutgifter består av renter og avdrag og avkastning fra finansielle plasseringer. Både gjeldsnivå, rentenivå og finansiell markedsutvikling forøvrig vil påvirke netto finansutgifter. Både Asker og Bærum har høye finansielle plasseringer (energifond/forvaltningsfond), og netto finansutgifter vil derfor svinge mer for Asker og Bærum enn det som er vanlig for norske kommuner. Forvaltningsfondets midler er plassert i det nordiske rentemarked og de globale aksjemarkedene. I 2022 hadde fondet negativ avkastning, og det medvirket til relativt høye finansutgifter. De tre foregående årene har forvaltningsfondet hatt solid positiv avkastning og derved bidratt til lave netto finansutgifter for kommunen.

Finansutgifter eksklusive avkastningen i forvaltningsfondet har økt fra 4,4 prosent i 2019 til 4,6 prosent i 2022 basert på kommunekassens regnskap. Det har vært høy investeringsaktivitet og økende lånegjeld i perioden.

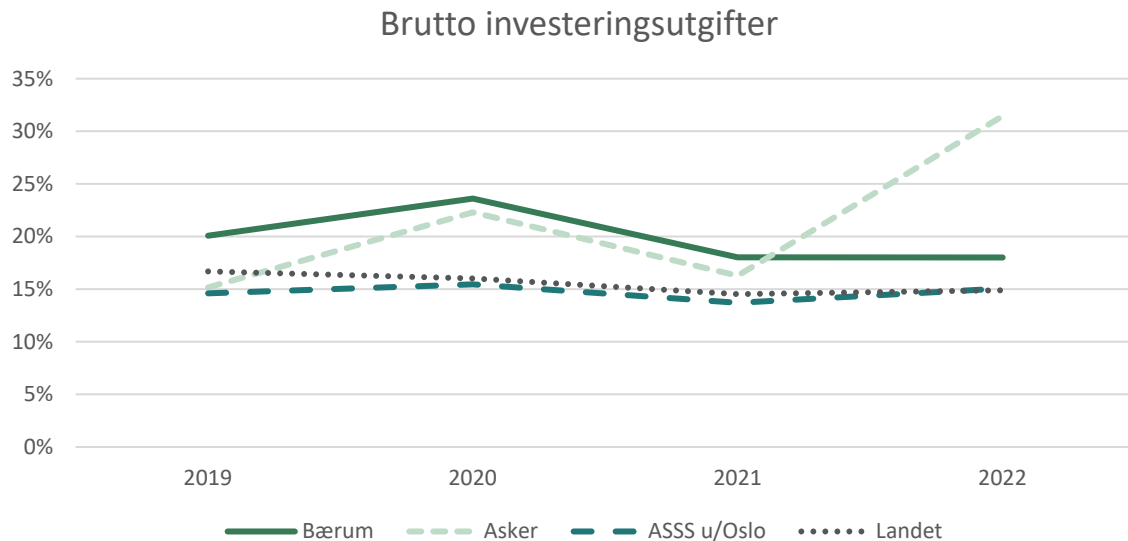
Til tross for høy investeringsaktivitet sammenlignet med gjennomsnittet av ASSS-kommunene og kommunene i resten av landet går noe mindre del av driftsinntektene med til å betale avdrag i 2022. Det henger sammen med en høy egenkapitalfinansiering av investeringene som er med på å holde gjeldsnivået nede.

Lav rente siden finanskrisen i 2008 har bidratt til at finansutgiftenes andel av sum driftsinntekter er blitt holdt nede. Vekstutsiktene bedret seg etter pandemien og Norges bank startet med forsiktige rentehevinger i 2021. I 2022 steg inflasjonen som følge av krigen i Ukraina, med økte energi- og matvarepriser, samt en solid etterspørselsøkning etter gjenåpning av samfunnet etter pandemien. Kronkursen har også svekket seg. Norges bank har svart med hyppige rentehevinger og styringsrenten er varslet å komme over 4 prosent høsten 2023. Et høyt investeringsnivå og økende

rente som gradvis gjør seg gjeldende i gjeldsporteføljen gjør at finansutgiftene ventes å øke fremover, og en noe større del av inntektene vil måtte gå til å dekke finansutgifter.

Investeringer

Figuren under viser brutto investeringsutgifter sett i forhold til sum driftsinntekter. Kommunesammenslåingene 1. januar 2020 er ikke hensyntatt i tall for ASSS før 2020. Sammenslåingen er hensyntatt for Asker.

Kilde: ssb.no

Som figuren viser har investeringsaktiviteten for Bærum vært høy i hele perioden, med en topp i 2020. Det har vært en stigende tendens i perioden, fra nivåer rundt 13 prosent før 2018, økte den til over 23 prosent i 2020. Den neste 5–10 årsperioden vil investeringsaktiviteten for Bærum fortsette å være høy og det forventes investeringsnivåer over 20 prosent av driftsinntektene i perioden. For ASSS-nettverket har investeringsnivået ligget i området rundt 15 prosent i hele fireårsperioden.

Gjeld og egenkapital

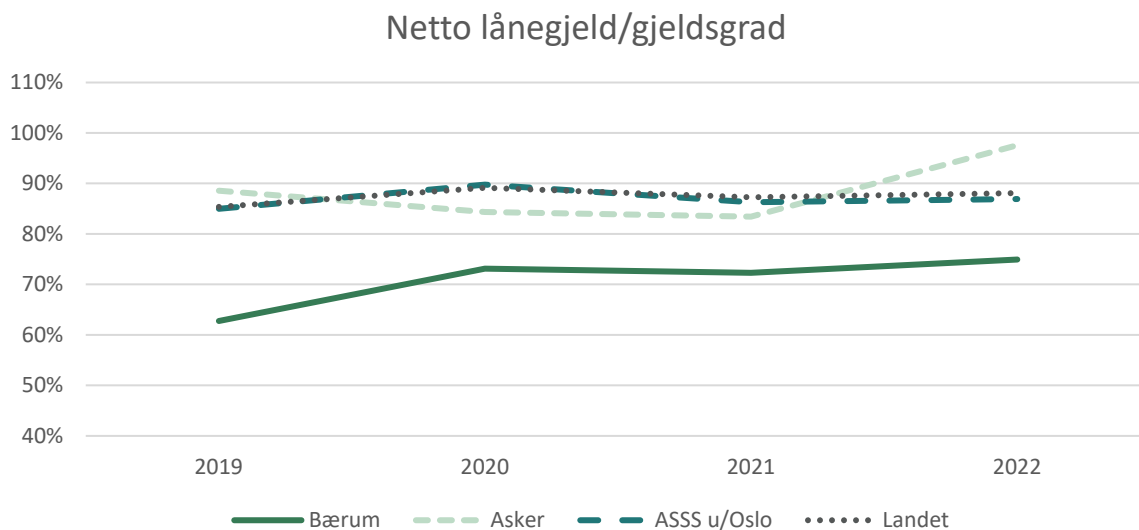
Gjeld

Hvor mye gjeld en kommune tåler avhenger av flere forhold:

- inntektsutvikling
- gjeldens sammensetning
 - hvor stor andel av gjelden er selvfinansierende via gebyrer og brukerbetaling (rentabel)
 - hvor stor andel av gjelden er ikke-rentabel – den delen av gjelden som kommunen må dekke av egne midler
- hvor store reserver kommunen har og da spesielt disposisjonsfond, som ikke er bundet opp til spesifikke formål

Gjeldsnivået fremstilles ofte som gjeldsgrad og måles ved å se hvor stor andel den samlede gjelden utgjør av driftsinntektene. Gjeldsgrad er netto lånegjeld (langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser, fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler) som andel av driftsinntektene. Utviklingen i gjeldsgrad avhenger av utviklingen i investeringer og tilhørende låneopptak, samt utviklingen i kommunens driftsinntekter. Stiger gjeldsgraden, vil det si at gjelden stiger mer enn inntektene. I lys av hva som er økonomisk bærekraftig for kommunen, er utviklingen i den ikke-rentable gjelden særlig viktig, da den må dekkes av egne midler. Når det gjelder den rentable gjelden, forventes kostnadene å bli dekket av andre (gebyrinntekter, husleieinntekter mv.), men kommunen står med risikoen dersom slike inntekter av en eller annen grunn blir forsinket eller bortfaller.

Figuren under viser utviklingen i gjeldsgrad for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Kilde: *ssb.no*

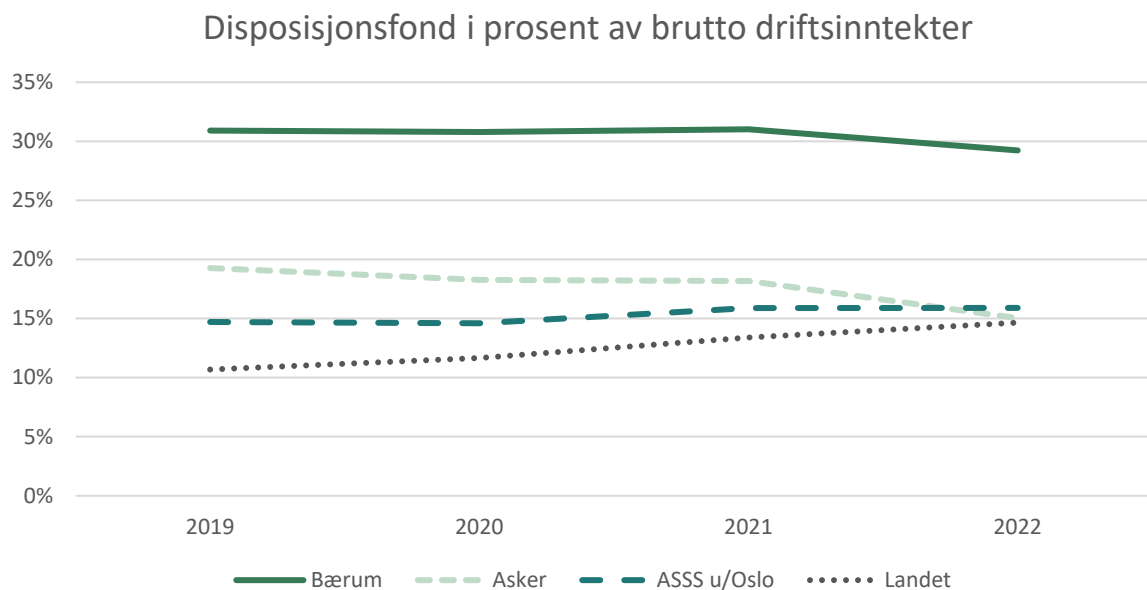
Figuren viser at Bærum de siste årene har hatt en lavere gjeldsgrad enn både Asker, gjennomsnittet for ASSS uten Oslo og landet. Laveste gjeldsgrad blant ASSS-kommunene har Oslo med 59 prosent i 2022. Høyeste gjeldsgrad har Tromsø med 120 prosent. Bærums lave gjeldsgrad skyldes en høy egenkapitalfinansiering av investeringsprosjektene som muliggjøres gjennom høye brutto driftsinntekter.

Bærums gjeldsgrad har ligget i området 60–75 prosent de ti siste årene. Gjeldsgraden ventes imidlertid å øke som en konsekvens av vedtatte økonomiplaner, Kommunedirektørens forslag til

Handlingsdel, budsjett og økonomiplan 2024–2027 og investeringsnivået som ligger til grunn for Justert Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan 2021–2040 (LDIP). Gjeldsgraden kan passere 100 prosent, men det ligger en forventning om at det vil være forbigående og at gjeldsgraden vil falle utover i perioden.

Fond

Figuren viser disposisjonsfond (kommunens ubundne fond) i prosent av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Kilde: *ssb.no*

Bærum har benyttet muligheten de senere årene har gitt, med ekstraordinære skatteinntekter, til å styrke reservene. Disposisjonsfond har eksempelvis økt fra om lag 14 prosent i 2010 til over 30 prosent. I 2022 tilsvarte disposisjonsfondene 29 prosent av kommunens driftsinntekter, som innebærer en svak nedgang fra året før. Nedgangen skyldtes i hovedsak at bufferkapitalen til Bærum kommunes forvaltningsfond ble redusert som følge av negativ avkastning i 2022. Til sammenligning var gjennomsnittet i ASSS-nettverket i overkant av 15 prosent som er uendret fra 2021. Høye reserver er med på å redusere finansiell risiko og kan brukes til å finansiere investeringene. Kommunedirektøren legger opp til å bruke mer av fond i inneværende budsjett- og økonomiplanperiode enn hva som har vært tilfelle de senere årene. Dette som en konsekvens av det høye investeringsbehovet.

Tjenesteområdene, utvikling i netto driftsutgifter

Tabellen viser utvikling i netto driftsutgifter per tjenesteområde i KOSTRA. Tallene er korrigeret for beregnet utgiftsbehov (hensikten er å gjøre kommunene i tabellen mer sammenlignbare ved å korrigere for forskjeller i demografi, geografi og sosiale forhold). De historiske tallverdiene er inflasjonsjustert (med kommunal deflator) til 2022 verdi.

	Bærum						Asker		ASSS uten Oslo	
	2020		2021		2022		2022		2022	
	Kr. pr. innb.	Andel	Kr. pr. innb.	Andel	Kr. pr. innb.	Andel	Kr. pr. innb.	Andel	Kr. pr. innb.	Andel
Grunnskole	15 025	21,0 %	15 333	19,7 %	15 192	19,6 %	15 713	20,7 %	15 799	21,9 %
Pleie og omsorg	23 795	33,3 %	27 203	35,0 %	26 676	34,4 %	25 789	34,0 %	23 649	32,8 %
Barnevern	1 658	2,3 %	1 526	2,0 %	1 942	2,5 %	1 818	2,4 %	2 339	3,2 %
Barnehage	10 219	14,3 %	9 777	12,6 %	9 851	12,7 %	9 651	12,7 %	9 520	13,2 %
Kommunehelse	4 257	6,0 %	5 564	7,2 %	4 722	6,1 %	4 854	6,4 %	4 488	6,2 %
Sosiale tjenester	3 618	5,1 %	3 540	4,6 %	3 308	4,3 %	3 481	4,6 %	3 705	5,1 %
Kultur og idrett	2 825	4,0 %	3 333	4,3 %	3 237	4,2 %	3 894	5,1 %	3 198	4,4 %
Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	1 195	1,7 %	1 139	1,5 %	1 175	1,5 %	1 423	1,9 %	1 165	1,6 %
Adm. styring og fellesutgifter	5 690	8,0 %	6 543	8,4 %	7 545	9,7 %	5 871	7,7 %	5 380	7,5 %
Andre områder	3 181	4,5 %	3 773	4,9 %	3 924	5,1 %	3 387	4,5 %	2 896	4,0 %
- Brann og ulykkesvern	778		842		821		847		826	
- Kommunale boliger	343		497		639		406		342	
- Samferdsel	904		1 025		1 175		1 399		938	
- Næringsforv. og konsesjonskraft	-12		114		92		-7		-16	
- Landbruk	487		599		500		190		186	
- Kirke	681		696		697		552		620	
Totalt	71 463	100,0 %	77 731	100,0 %	77 572	100,0 %	75 881	100,0 %	72 139	100,0 %

Tabellen viser utviklingen for Bærum siste tre år og tall for Asker og snitt ASSS uten Oslo for siste år. Fordelingen og utviklingen mellom de ulike tjenesteområdene fremgår.

For Bærum sine 2022 tall er det viktig å være klar over at innleiekostnader bygg i for stor grad er blitt regnskapsført på Adm. styring og fellesutgifter. I henhold til KOSTRA-veilederen må utgifter til fellesbygg fordeles. Feilføring påvirker i stor grad Bærum kommune sin tjenesteprofil for 2022. Forholdet vil bli rettet i 2023 regnskapet.

I 2022 hadde Bærum, ut ifra sitt innbyggertall, samlede netto driftsutgifter på tjenesteområdene som lå 220 mill. høyere enn Asker og 706 mill. høyere enn snittet av ASSS-kommunene utenom Oslo.

Nøkkeltallene med størst effekt for plassering i Kommunebarometeret 2022 – Økonomi

Bærum kom på 149. plass i Kommunebarometeret 2023 innen tjenesteområdet Økonomi ned fra en 133 plass i Kommunebarometeret 2022. De tyngste nøkkeltallene i sektoren er nøkkeltallene for driftsmargin og disposisjonsfond. Samlet har disse nøkkeltallene en vekt på 50 prosent av sektoren. Bærum faller på rangeringen innenfor de tyngste nøkkeltallene, mye på grunn av den negative avkastningen i Bærum kommunal forvaltningsfond i 2022 som er belyst over og som påvirker både netto driftsresultat og disposisjonsfondet.

Bærum kommune får laveste score (1) på nøkkeltallet ØK11 Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter. Nøkkeltallet viser at kommunens pensjonspremieavvik i balansen utgjør 13 prosent av brutto driftsinntekter. Det store akkumulerte premieavviket i regnskapet har medført at kommunen har avsatt midler på et eget pensjonsfond som tilsvarer inndekning av cirka 40 prosent av beløpet. Premieavvikene de enkelte år avdras over 15, 10 eller 7 år avhengig av når det oppstod. Nye premieavvik har kort avdragstid (7 år) og balansepost for premieavvik ventes derved å bli redusert over tid.